

WERELD

SCHOUW

Tweemaal O.A.S. — Twee bewegingen in opspraak

Onze naoorlogse wereld is een wereld van afkortingen en lettercombinaties geworden. Honderden internationale organisaties en instellingen werken uitsluitend onder een combinatie van hun initialen en zijn ons als zodanig ook bekend. Of — wat misschien nog vaker voorkomt — niet bekend! Met onze vaderlandse afkortingen als PTT en KLM zijn we van kindsbeen af vertrouwd en wat UNO, NAVO, EEG en EGKS (om maar 'n paar van de bekendste te noemen) betekent, weten de meeste mensen wel, maar met ZOAVO, SCHAPE en OEES wordt het al moeilijker, om van UNRRA en ECOSOC en nog vele andere lettercombinaties dan maar te zwijgen.

Maar nu de OAS, drie letters waarmee de krantelzer vrijwel dagelijks geconfronteerd wordt. Dan gaat het bijna altijd over Frankrijk, waar die OAS een waar schrikbewind uitoefent, maar er is nog een andere OAS, waarover in de wereldpers kortgeleden nogal wat te doen was. Tweemaal OAS dus en twee totaal verschillende begrippen. Twee bewegingen ook, die in opspraak zijn.

De Franse OAS (beter nog de Algerijnse) is het geheime leger, want deze drie letters zijn de afkortingen van „Organisation de l'Armée Secrète”. De andere betekenis van OAS is „Organization of American States”, de bond van Amerikaanse staten dus. Deze OAS deed veel van zich spreken tijdens de recente bijeenkomst in de Urugayse badplaats Punta del Este, waar het communistische lid Cuba uit de organisatie gestoten werd.

Het meeste rumoer is echter rondom de Franse OAS, de machtige geheime organisatie, die aanstuurt een burgeroorlog. De strijdmiddelen van deze, door ex-generaal Salan vanuit het buitenland (Spanje?) geleide ondergrondse beweging zijn aanslagen, terreur en intimidatie. Er gaat in het omstreken Algerië en in het beklagenswaardig Frankrijk geen dag voorbij of er vallen door de moord-aanslagen van de OAS slachtoffers — en vaak zijn het onschuldigen. Heel deze stiekeme gemene strijd is gericht tegen De Gaulle en zijn politiek, tegen de FLN (het nationalistische Algerijnse „bevrijdingsfront”) en tegen het streven om Algerië los te maken van Frankrijk. Het gaat de OAS er om, door een staatsgreep de macht in handen te krijgen en De Gaulle ten val te brengen, om Algerië vast te houden en de kolonie niet aan de Algerijnen uit te leveren.

Nu schijnt de OAS, die goed van wapens is voorzien, vrij veel invloed te hebben in het leger en geleid te worden door officieren van het opgeheven beruchte Vreemdelingenlegioen, maar het Franse volk staat er niet achter. Het moet niets van deze fascistische terreur hebben en zou het dan ook tot een staatsgreep komen, dan zal het volk zich zeker achter De Gaulle blijven scharen, ook al vindt men zijn bestrijding van de OAS te slap. Maar wat zal dan het leger doen? Anderzijds roeren zich de linkse

elementen in Frankrijk geducht en proberen vooral de communisten zijde te spinnen uit deze tragische toestand.

Frankrijk staat in de komende weken voor de grote beslissing. Want de geheime onderhandelingen tussen Franse en Algerijnse leiders schijnen eindelijk tot een resultaat te hebben geleid, waardoor er een einde komt aan het reeds ruim zeven jaren durende bloedige conflict. Beide partijen zullen zeker een veer moeten laten, maar dat wil de OAS nu juist niet en daarom zal het zowel in Frankrijk als in Algerië gaan spannen als die resultaten publiek worden. Ongetwijfeld zal dan de OAS met een laatste krachtsinspanning trachten een definitief akkoord te verhinderen, bezorgd als het is voor het lot van dat miljoen Franse kolonisten, die verre in de minderheid zijn van de negen miljoen Algerijnen. Het is te vrezen dat het dan in beide landen hard tegen hard zal gaan en er nog meer bloed zal vloeien. Het gevaar van een burgeroorlog is dan ook waarlijk niet denkbeeldig.

En dan die andere OAS, de organisatie van Amerikaanse staten die 21 leden telde. Inderdaad telde, want het zijn er nu nog 20, omdat het rode Cuba van Fidel Castro er uit gewipt is. Hiertoe werd besloten op de bijeenkomst der ministers van buitenlandse zaken der aangesloten landen in Uruguay. Ogenscheinlijk was dit 'n succes voor de Ver. Staten, het machtigste en invloedrijkste land in deze bond, dat het voorstel tot uitstoting had gedaan. Immers, Cuba is voor de Noord Amerikanen 'n scherpe angel in het vlees; terecht zijn zij beducht voor deze communistische voorpost zo vlak bij de deur. Door Cuba nog meer te isoleren, hopen zij het economisch te wurgen en zo een einde te maken aan Castro's bewind. En daarom die uitsluiting, maar de andere aangesloten latijns-amerikaanse landen voelden er toch niet zo heel veel voor. Voor hen is Amerika namelijk volstrekt niet de grote en vurige bestrijder van het kolonialisme; integendeel, de meeste Midden- en Zuidamerikaanse staten voelen zich nog steeds — en niet helemaal ten onrechte — door de V.S. min of meer gekoloniseerd en bevoegd. Daarom was er weinig animo voor wat „de grote broer” wilde. Niet omdat latijns-amerika nu pro-communistisch zou zijn, maar omdat zij beducht zijn voor nog meer invloed uit het noorden op hun zaken. Toen het op stemmen aankwam, spraken zich maar veertien landen uit voor de uitstoting van Cuba, verschillende grote staten waren er vierkant tegen en dat moet voor Washington toch wel een bittere pil zijn geweest. De (Amerikaanse) OAS bleek niet zo bijzonder hecht te zijn en in elk geval is het duidelijk geworden dat uncle Sam het op dit halfgrond niet meer alléén voor 't zeggen heeft, zoals dat in een nog niet zo heel ver verleden het geval was. De tijden veranderen! Dat heeft hij op deze OAS-bijeenkomst wel geleerd.

W. BROOS

WERELDSCHOUW

Praten in Genève: Ontwapening of ondergang

„Er is niet zoiets als een onvermijdelijke oorlog. Wanneer er oorlog komt, zal het zijn doordat de menselijke wijsheid heeft gefaald.” Deze wijze woorden van de in 1923 overleden Britse staatsman Andrew Bonar Law zouden wel met grote letters geschreven mogen staan aan de wanden van de conferentiezaal in het Geneefse Paleis der Naties, waar vertegenwoordigers van zeventien landen (weer) praten over ontwapening. Wel kijken zij hier naar de muurschilderingen, die de verschrikkingen van de oorlog uitbeelden, met daaronder nog voor alle zekerheid de waarschuwing: „Ontwapening of ondergang” — maar zal het helpen?

Er is al zo veel, zo eindeloos veel gepraat over het ontwapeningsvraagstuk. Maar alle gepraat hierover na de vrede van Versailles in 1918 is vergeefs geweest. Elk land, groot of klein, blijft zich bewapenen en overal slokken de defensiebegrotingen het grootste deel op van de uitgaven. Men heeft berekend dat met alle bewapeningsgelden driekwart van de wereldbevolking, dat zijn ruim 20 miljard mensen, anderhalf maal zo goed gevoed, gekleed, behuist en onderwezen zouden kunnen worden dan thans het geval is. Inderdaad, de wereld zou er anders uitzien als...

Ja, als. Maar wie durft beginnen? En wie zal de sleutel vinden tot het geheim om die kranzinnige bewapeningswedloop te stuiten? Zullen de zeventien, die nu in Genève bijeen zijn, er een eind aan kunnen maken? Ach, Goethe heeft wel gezegd dat men beter hopen kan dan vertwijfelen, maar het is na zoveel mislukte ontwapeningsconferenties zo moeilijk om nog iets te hopen. Er zijn al zoveel teleurstellingen geweest en het is — helaas — te vrezen dat het resultaat van deze bijeenkomst, zacht gezegd, twijfelachtig zal zijn. Nu, na een maand van praten is men praktisch nog niets gevorderd.

Er liggen twee plannen ter tafel, elk afkomstig van de beide „zwaargewichten”, de Sowjet-Unie en de Ver. Staten. Werden die één van beide aanvaard, dan zou de wereld er anders gaan uitzien, maar dit is juist het knelpunt, dat de voorstellen zoals die er nu liggen wederzijds volstrekt onaanvaardbaar zijn.

Het Russische voorstel gaat het verst en voldoet het meest aan de opdracht van de Ver. Naties, die de conferentie bijeenriep: algemene en volledige ontwapening onder internationale controle. Deze wereldwijde ontwapening zou in drie stadia verdeeld en over vier jaren voltooid moeten zijn. Het Amerikaanse voorstel gaat lang zo ver niet, maar is wel veel reëler: nu nog geen volledige ontwapening, maar voorlopig een vermindering van dertig procent van de gevaarlijkste wapens in de eerstkomende drie jaren. Na dit eerste stadium zou de verdere algehele ontwapening in nog drie volgende stadia verwezenlijkt moeten worden.

Dat zijn dan — heel in 't kort — de twee voor-

naamste voorstellen. Nog korter gezegd: de Russen willen met hun vierjarenplan een alles-of-niets, de Amerikanen willen het geleidelijker doen. Maar waar het vooral om draait: de Amerikanen willen een geleidelijke ontwapening begeleid zien door een deugdelijke waterdichte controle tijdens de uitvoering van de akkoorden; de Russen wensen geen controle voordat de totale ontwapening een feit zal zijn. Dan pas mag iedereen bij hen en bij de anderen komen kijken, omdat er dan niets meer te verbergen zal zijn. Maar (terecht) vertrouwt het Westen Moskou niet over wat er in het tussenstadium gebeurt als er geen controle is.

Behalve over dit vraagstuk praten de zeventien (vier westelijken, vijf van het communistische blok en acht neutralen) over nog andere knellende wereldproblemen, zoals over de kwestie-Berlijn en de proeven met kernwapens, om maar de voor naamste te noemen. Het gesprek gaat moeizaam en we zullen het maar gelaten moeten afwachten wat het resultaat van alle gepraat zal zijn. Laten we onze verwachtingen maar niet al te hoog stellen, misschien valt het dan nog wel mee. Misschien... De Gaulle ziet in elk geval geen enkel nut in de Geneefse conferentie en daarom neemt Frankrijk welbewust geen deel aan het gesprek. Men kan deze afwezigheid van Frankrijk (dat ook over atoombommen beschikt) slechts betreuren — hieruit blijkt opnieuw de westelijke verdeeldheid. Maar president De Gaulle heeft andere zorgen. Na lange en moeizame onderhandelingen is eindelijk het akkoord tot stand gekomen tussen Fransen en Algerijnen en werd de strijd gestaakt. Een strijd die ruim zeven jaren had geduurd en minstens een kwart miljoen mensenlevens heeft geëist. Met overweldigende meerderheid heeft het Franse volk door middel van een referendum deze politiek goedgekeurd en daarmee tevens de beestachtige terreur van de OAS afgekeurd. Tegen dit geheime, maar machtige leger gaat de strijd nu verder. Dat zal nog een lange en moeilijke strijd worden, al is de OAS onmiskenbaar op zijn retour. In elk geval hebben de terroristen met hun laffe aanslagen hun doel niet bereikt om de Algerijnen tot weerwraak te brengen; dan had het Franse leger hun zijde moeten kiezen. De getergde bevolking heeft zich echter opmerkelijk rustig en gedisciplineerd gedragen, wetend dat over weinige maanden de tijd van het zelfbestuur gekomen is.

En wij Nederlanders zitten met ons eigen vraagstuk, dat een internationaal probleem geworden is: de kwestie Nieuw-Guinea. Zal het tot een akkoord komen, nu Amerika er zich met het plan-Bunker zo intensief mee bemoeit? Onze regering staat voor uiterst moeilijke beslissingen en, wat zij ook besluit, door de verdeeldheid der meningen zal onmogelijk elke partij bevredigd kunnen worden. Daarom mogen wij onze leidlieden wel veel wijsheid en staatsmanschap toebidden.

W. BROOS

WERELD

SCHOUW

Onrustig Algerije staat voor de beslissing

Er was de laatste weken weer veel dat de wereld in beroering bracht. Veel onrust, veel onzekerheid, veel strijd. En weinig dat de vrede diende, weinig dat rust gaf aan de mens, die van alle kanten bedreigd wordt door geweld van grote en van kleine machten.

Beginnen we maar met het zo geteisterde Algerije, waar op 1 juli de zo lang verbeide volksstemming zal worden gehouden. De uitslag hiervan is niet twijfelachtig, want de verre in de meerderheid zijnde Algerijnen hebben hun stem tevoren al bepaald. Zij willen de vrijheid, zij wensen baas te zijn in eigen huis, al wordt dan de band met Frankrijk niet helemaal doorsneden. Maar tegen dit baas zijn in eigen huis verzet zich de OAS nu al maandenlang — en we weten hoe. Geen moord is de desperado's van het geheime leger te lafhartig, geen aanslag te gemeen. Even is er een „wapenstilstand” geweest, omdat de nog overgebleven OAS-leiders wilden onderhandelen met de Algerijnse nationalistes, maar deze weigerden terecht om met moordenaars van vrouwen en kinderen, zieken en hulpelozes te spreken.

Bovendien schijnt er onenigheid in de leiding van de OAS te zijn geweest, een deel wilde doorvechten tot het bittere einde, anderen zagen het nutteloze van een verder verzet in en wilden het hoofd in de schoot leggen.

Het valt te vrezen dat hoe dichter de datum van 1 juli nadert, hoe meer de terreur van de OAS zal toenemen. En wat bereiken de moordende diehards er mee? Niets anders dan nog groter haat tegen de blanken, nog moeilijker samenwerking tussen Fransen en Algerijnen om het land tot rust, vrede en welvaart te brengen. Het geheime leger stuurt kennelijk op een burgeroorlog aan en 't is eigenlijk onbegrijpelijk dat de getergde moslims nog geen bloedige weerwraak genomen hebben. Reeds nu lopen de akkoorden van Evian ernstig gevaar en dreigt de zo moeizaam tot stand gekomen vrede een farce te worden. Mocht het tot een uitbarsting van Algerijnse zijde komen, dan staan Frankrijk en Algerije voor een diep dramatische ontwikkeling.

In Athene werd een NAVO-conferentie gehouden, waar wel enige resultaten zijn bereikt, maar bij de pogingen om tot een politiek-staatkundige eenheid te komen, deden zich dezelfde moeilijkheden voor als kort tevoren in Parijs, waar getracht werd om tot meer economische eenheid te geraken. In Athene ging het o.m. over de kernbewapening, waarbij Frankrijk weer de „uitbijter” was. Amerika wil namelijk Europa wel kernwapens leveren, maar dan alleen in Navo-verband en het zal president Kennedy moeten zijn die toestemming moet geven wanneer die (God verhoede dat het ooit gebeuren zal) gebruikt mogen worden. Op deze wijze wil

hij West-Duitsland militair niet te sterk maken en tegelijk de Sowjet-Unie niet te veel voor het hoofd stoten. Maar De Gaulle wil Frankrijk tot een eigen zelfstandige atoommogendheid maken en doet aan „Athene” niet mee. Engeland daarentegen, hoewel niet bijzonder enthousiast, wil wel meedoen en zo krijgt vrij Europa dan nu toch kernwapens, maar in Navo-verband. En dat is wellicht het beste.

Met de toetreding van Engeland tot de EEG, de Europese Economische gemeenschap, worden langzaam goede vorderingen gemaakt. Londen wil wel, maar de moeilijkheden komen van de Gemeenbestanden, waarmee Engeland nauwe economische betrekkingen heeft. Toch zal het er binnen afzienbare tijd wel van komen en dan zullen de andere EVA-landen, waaronder de zo belangrijke Scandinavische, volgen.

In Athene bleek duidelijk dat het Berlijnse vraagstuk meer en meer de sleutel wordt voor het oplossen van alle wereldproblemen. Moskou hamert maar steeds op hetzelfde aambeeld, dat éerst de Duitse kwestie van de baan moet zijn voordat andere zaken worden aangepakt en Washington helt stilaan in die richting over. De moeilijkheid is echter de erkenning van de Oostduitse republiek, waartegen Bonn zich met hand en tand verzet, daarbij trouw gesteund door Parijs. Hoe lang nog? De DDR is nu eenmaal een realiteit in Europa, die niet weg te vagen is. De Amerikaanse diplomatie is nu druk doende een compromis te vinden dat Bonn bevredigt. Maar Adenauer is koppig en vasthoudend! En De Gaulle niet minder!

Andere Amerikaanse diplomaten trachten — via het plan-Bunker — een compromis te vinden om Nederland en Indonesië weer samen om de tafel te krijgen, maar het ziet er helaas niet naar uit dat het geschil door overleg tot een oplossing kan worden gebracht. De communisten voorzien Soekarno rijkelijk van moderne wapenen en zijn militaire aanvallen op het Nederlandse bestuursgebied worden steeds talrijker. Tot een grootscheepse aanval zal het voorlopig wel niet komen, maar op deze wijze houdt Indonesië het vuurtje warm en gaat het van kwaad tot erger. Onze regering heeft het met de Nieuw-Guinea-kwestie wel bijzonder moeilijk en ... militair staan we alleen in de wereld!

Wel verleende Amerika daadwerkelijke militaire hulp aan Thailand (het vroegere Siam), dat bedreigd wordt vanuit het aangrenzende Laos, waar de communistische opstandelingen het bestand van vorig jaar schonden en belangrijke delen van het land bezetten. Voor hen kan Laos de springplank zijn om dieper in Zuidoost-Azië door te dringen en dat wil Amerika desnoods met geweld verhinderen. Het ziet er echter naar uit, dat hier te laat wordt ingegrepen. De rode opmars gaat stilaan door. En waar zal het einde zijn?

W. BROOS

WERELD

SCHOUW

Twee Wostoks en een Muur

Weer werd de wereld geïmponeerd door een groot technisch succes van de Sowjets: twee mannen raasden respectievelijk vier en drie dagen in hun ruimteschepen Wostok III en IV door de kosmos en cirkelden niet minder dan 64 en 48 keren om de aarde. Daarmee sloegen zij glansrijk alle records op het gebied van de ruimtevaart en 't is nu wel heel duidelijk dat de Russen in de race om de ruimte veruit aan de kop liggen. Zij kunnen tevreden zijn over hun prestaties en zullen niet nalaten dit onmiskenbaar succes politiek-propagandistisch uit te buiten.

Men mag er — sans rancune — bewondering voor hebben, al zijn dan de Russen veel geheimzinniger met hun ruimtevuchten dan de Amerikanen, die het tot nu toe veel bescheidener hebben moeten doen. Toch zijn ook de lanceringen van de Telstar-kunstmaan vorige maand en van de raket naar de planeet Venus kort geleden (een reis van ruim 100 dagen!) grote technische prestaties.

't Is duidelijk dat deze nieuwe ruimtevuchten geen eindpunten, maar de voortzetting zijn van 'n sterke en snelle ontwikkeling, met als (voorlopig) einddoel: de reis van een mens naar de maan. Zo heel lang zal het niet meer duren of ook dat is technisch mogelijk en als dat gelukt is, komen andere planeten aan de beurt. Wat zullen we ons nog verwonderen over alles waartoe de mens in staat is? Maar zal de mensheid er ook gelukkiger door worden, zal de vrede en de veiligheid met deze gigantische ontwikkeling gediend zijn? De vraag stellen, is haar beantwoorden.

Nu razen nog *onbeuapende* ruimteschepen hoog boven ons wereldje, maar zal dat zo blijven? En wordt het vraagstuk van de honger en het gebrek hiermee opgelost? Ach, wat zou de wereld er anders uitzien als die miljarden, welke nu besteed worden aan de ruimte-projectielen, benut werden voor voedsel, voor ontwikkeling van de landbouw, voor bestrijding van ziekten, voor de materiële en geestelijke ontwikkeling, voor de verbreiding van het Evangelie, dat alléén de mens gelukkig kan maken...

Zouden de grote massa van het nog zo onderontwikkelde Russische volk (de twee Wostoks ten spijt!) en de uitgebuide volkeren achter het IJzeren Gordijn, waar armoe en gebrek heerst, er niet meer mee gebaat zijn dat hun dagelijkse nooddrift vervuld is dan dat er mensen op de onbewoonbare maan landen? En hoeveel duizenden sterven er in Azië en Afrika dagelijks van honger en ellende, hoeveel kinderen gaan er al in hun eerste levensjaar heen? Maar er is geen geld om deze ongelukkigen te helpen en te redden. Of nee, het is er wel, maar 't wordt anders besteed. We moeten naar de maan...

Keren we toch nog terug naar de aarde, waarop we nu eenmaal leven. En dan stuiten we in Duits-

land onherroepelijk op een versperring, een muur van beton, stenen en prikkeldraad. Het is De Muur, de scheidslijn tussen de vrije en onvrije wereld, tussen welvaart en armoede. Op de 13e augustus, toen de Russische kosmonauten er hoog over heen raasden, bestond die muur een jaar en 't is voor het Duitse volk, voor heel de vrije wereld een bittere verjaardag geweest. Beide, de Wostoks en de Muur, zijn een symbool, een teken aan de wand. Ze zijn ontsproten uit één geest: de Russische. Geniale geesten bouwden de Wostoks, bestiale geesten de Muur. En waarom die laatste? Wel, omdat achter die muur het failliet van het communisme verborgen moest worden. Die muur was een jaar geleden nodig om de naar vrijheid en brood hunkerende mens te verhinderen het rode paradijs te ontvluchten en het waren uiteindelijk niet de Oost-Duitsers, maar de Russen — dezelfde die de Wostoks de ruimte instuurden — die de muur bouwden. En al staan achter de muur de VoPo's grimmig op de wacht, daarachter staat het grote Rode Leger, staat het regime van Moskou, koud en hard en onverbiddelijk. Dat regime maakte onze wereld tot een gespleten wereld, zoals Berlijn een gespleten stad, Duitsland een gespleten land is. Die Muur staat er en geen technisch-volmaakte Wostoks heffen deze gespletenheid op. Maar de smaad en de schande van de Muur komt neer op de hoofden van hen die ook de Wostoks in de ruimte schoten. En achter de Muur bleven de armoe, de honger, de onvrijheid als evenzoveel aanklachten tegen hen die nu bluffen op het Russische vernuft. Het is een vreemde wereld.

Een wereld, waarin het geweld, de macht en de heerserswaan maar al te vaak zegevierden. Nederland heeft het opnieuw aan den lijve ondervonden met Nieuw-Guinea. Soekarno moest en zou dit gebiedsdeel hebben en hij heeft het ook gekregen. Maar waar was het recht bij de onderhandelingen in Amerika? Het recht van de mens, in dit geval de Papoea, om zelf over zijn lot te beslissen? Bij de onderhandelingen stond het mes op tafel en Nederland, onder druk gezet door de Ver. Staten en de Ver. Naties, had geen keus. Onze onderhandelaars moesten capituleren voor die druk, maar niet Nederland is de verliezer. Pas later zal blijken wie de werkelijke verliezer is, als andere kleine en grote dictators en van machtswaan bezetenen zich die capitulatie voor het recht van de vrije mens zullen herinneren en het recht in eigen handen zullen nemen. Misschien zullen de vrije volken, met name Amerika en de goedwillenden in de Ver. Naties, die nu een klein land tot capitulatie dwongen om een dictator te vriend te houden, er later spijt van krijgen het recht te hebben omgebogen naar het geweld. Maar dan kan het wel eens te laat zijn. Voor Nederland is het in elk geval een bittere ervaring geweest. W. BROOS

WERELDSCHOUW

De Gaulle, dictator in de dop

Letterlijk en figuurlijk is de heer Charles de Gaulle een groot man. Men mag hem veilig de redder van Frankrijk noemen. Want toen in de oorlogsjaren Franse leiders het land aan de Duitse bezetters uitleverden, stond hij pal en verzette hij zich metterdaad tegen de bruine dictatuur. Met succes! En toen vier en een half jaar geleden Frankrijk door een verworden parlementaire democratie aan de rand van een burgeroorlog stond en hij door het volk en het leger tot de macht geroepen werd, wierp hij zich opnieuw in de strijd. En met niet minder succes dan voorheen.

De Vierde Republiek ging roemloos ten onder — de Vijfde Republiek kwam en het werd in feite de republiek—De Gaulle. Menigmaal heeft in de afgelopen jaren het lot van Frankrijk aan de bekende „zijden draad” gehangen, maar altijd weer was het De Gaulle die het land redde. Hij was de „sterke man”, die het (zwakke) parlement praktisch de macht ontnomen had en door de kracht van zijn persoonlijkheid in feite alléén regeerde. De weinige kabinetten in deze jaren waren slechts uitvoerders van zijn wil.

En laten we eerlijk zijn: Frankrijk had zo'n „sterke man” nodig om orde op zaken te stellen. Zijn grote verdienste is wel geweest dat hij de Algerijnse crisis tot een oplossing heeft gebracht en dat tégen de wil van velen uit het leger en het volk die hem aan de macht brachten. Nu is dan die nachtmerrie voorbij en het mag een wonder genoemd worden dat hieruit een economisch versterkt Frankrijk te voorbij en het mag een wonder genoemd worden risch, industrieel en financieel front. Voor deze krachtprestatie mag men in en buiten Frankrijk De Gaulle dankbaar zijn.

Maar nu het land rustiger en normaler tijden tegemoet gaat en gewerkt moet worden aan de opbouw en consolidering van wat zo moeizaam bereikt werd, pleegt de generaal duidelijk en openlijk verraad aan de democratie (waarvoor hij trouwens al zo vaak van zijn verachting heeft blij gegeven). Ook in de toekomst wil De Gaulle praktisch zonder het parlement regeren, maar dát namen de volksvertegenwoordigers niet. Het ging er om dat De Gaulle — met schending van de grondwet — Frankrijks presidenten voortaan rechtstreeks bij volksstemming wilde laten kiezen. En hiertegen heeft het parlement zich — terecht — krachtig verzet. Want een referendum, een directe volksraadpleging, is in wezen geen democratie. Zonder leiding en zonder politieke organisatie berust het uitsluitend op het fascinerende van een persoonlijkheid — en wie zal dat zijn als De Gaulle (een oud man, wiens leven bovendien bedreigd wordt door aanslagen) er niet meer is? Zo'n referendum zou bij de dood van de huidige president burgeroorlog en anarchie kunnen betekenen, nog afgezien van de kansen die hier liggen voor het communisme of voor een of andere vorm van het neo-fascisme (men denke hier slechts aan de fascistische krachten in het leger).

Deze voorgenomen uitschakeling van de parlementaire democratie lijkt dan ook op de dictatuur van een slecht georganiseerd fascisme en heeft het er alle schijn van dat president De Gaulle zich thans ontpopt als een dictator in de dop. Hiertegen heeft het parlement zich nu verzet en het enige wapen gegrepen dat het nog bezat: het dwong door een bijna eenstemmige motie van afkeuring het kabinet—Pompidou tot heengaan. Gevolg: parlamentsontbinding door De Gaulle en volgende maand nieuwe verkiezingen.

Maar éerst moet het Franse volk — op 28 oktober — zich uitspreken over het voornemen van De Gaulle om de presidentsverkiezing voortaan bij referendum te doen geschieden. En denklijk zal hij hierop wel weer in meerderheid het ja-woord van het volk krijgen. Zijn invloed op de gewone man is groot! Hierdoor wordt echter in feite de dictatuur gecontinueerd. Het is een smartelijke en tragische ontwikkeling. Want De Gaulle, een integer mens van groot formaat, heeft zijn beste medestanders van zich vervreemd door zijn autoritair optreden en — wat erger is — hij vermoordt de democratie. Welke strijd zal er ontstaan om zijn opvolger en wie moet dat worden als het volk in het wilde weg moet gaan kiezen? En hoe moet het gaan in de allernaaste toekomst met het nieuwgekozen parlement...? Zal dat de president niet meteen nieuwe moeilijkheden gaan bereiden en zal hij dat dan niet radicaal terzijde schuiven om als absoluut monarch alleen verder te regeren? Hoe lang nog? En wat dan?

Het zijn benauwende vragen. Frankrijk staat voor een nieuwe ontwikkeling en ieder die het wél meent met de democratie kan slechts hopen op een vergelijk tussen president en parlement. Een volgende botsing zou voor Frankrijk en voor democratisch Europa fataal zijn.

Ook Amerika heeft zijn moeilijkheden. Chroestsjew heeft (weer) te kennen gegeven dat er nu maar eens een eind moet komen aan de Berlijnse crisis, die hij zelf vier jaar geleden veroorzaakte. En spoedig: direct na de in november in de Ver. Staten te houden verkiezingen voor de „mid-term”, de halve aflossing van de parlementaire wacht en voor een aantal gouverneurs van de staten.

Het Westen, met Amerika voorop, moet dan het antwoord op deze nieuwe Russische dreiging klaar hebben, maar van eenstemmigheid onder de westerlijke bondgenoten is nog geen sprake. En dichterbij ligt Cuba, de doorn in het Amerikaanse vlees, waar zich steeds meer Russen vestigen. Washington is nu een boycot tegen het suikereiland begonnen, in de hoop daarmee Fidel Castro economisch te wurgen. Men kan er overigens zeker van zijn dat Chroestsjew niets onbeproefd zal laten om die boycot te breken. Een beter strategisch punt om zijn tegenstander dwars te zitten zal hij moeilijk vinden!

W. BROOS

WERELDSCHOUW

Korte kroniek van een veelbewogen jaar

DOOR W. BROOS

Wie zich zet tot het schrijven van een kroniek over het wereldgebeuren in 1962 hoeft warempel niet verlegen te zijn om stof. Er is in dit jaar immers zo veel gebeurd op deze wentelende wereldbol (en daarbuiten in de oneindige ruimte!) dat men nooit volledig kan zijn met het vermelden van wat de wereld bewoog en de mensheid benauwde. Deze (korte) kroniek kan dan ook niet meer zijn dan wat grepen uit de veelheid van gebeurtenissen, die dwingend onze aandacht eisten.

Wie denkt dan niet in de eerste plaats aan Cuba en wat zich rond dit eiland afspeelde? Toch was er meer. Voor vele volken was het een belangrijk jaar, ook voor Nederland. Want 1962 bracht voor dit kleine land het definitieve einde van het eens zo grote koloniale rijk: Nieuw-Guinea werd overgedragen aan de Ver. Naties en zal binnenkort tot Indonesië behoren. En in Delft ging na vele jaren weer de koninklijke grafkelder open — Nederland rouwde om het heengaan van de vorstelijke vrouw die als koningin Wilhelmina vijftig jaren lang leiding had gegeven aan het land en volk.

In de internationale politiek van 1962 staat de naam Cuba als met vlamme letters geschreven. Eind oktober hield de wereld de adem in, toen president Kennedy niet aarzelde om een einde te maken aan de militaire bedreiging van de Ver. Staten, in de vorm van Russische raketbases op het zo nabije suikereiland. Met zijn hoge eis van terugtrekking der Russen, hun installaties en hun vliegtuigen riskeerde hij een weigering, die onherroepelijk tot het uitbreken van een oorlog zou hebben geleid. Maar het wonder gebeurde. Chroest-sjew willigde die eisen prompt in en gaf Cuba als militaire voorpost prijs, waarmee de wereldvrede werd gered. Door deze „harde” politiek is het aanzien van Amerika in de vrije wereld aanzienlijk gestegen. Na de echecs van de laatste tijd en het verzet van sommige blanken tegen de gelijkstelling van de negers was dat ook wel nodig.

De koude oorlog tussen Oost en West bleef, maar elders op de wereld werd de oorlog warm. Rood-China viel het militair-zwakke India binnen en veroverde gemakkelijk grote gebieden, die na de wapenstilstand niet geheel ontruimd werden, zoals India verlangde. Hopelijk kan het geschil om de grensgebieden nu op vreedzame wijze geregeld worden en gaan niet opnieuw de wapens spreken. India moest zijn neutraliteitspolitiek loslaten en aanvaardde dankbaar de wapenhulp uit het Westen, maar Pakistan — een Westerse bondgenoot — voelde zich hierdoor bedreigd. Niettemin ging het in op het Indische aanbod om opnieuw onderhandelingen te beginnen over Kashmir, de oude twist-appel tussen de twee landen.

In het koninkrijkje Jemen op het Arabische schiereiland brak een opstand uit tegen de regering, maar hierin had kennelijk Egypte de hand. Nasser wil trachten hier vaste voet te krijgen om een greep

te kunnen doen naar de rijke oliebronnen in de omringende landen, o.a. Saoedie-Arabië. Want olie is geld, is macht en daaraan offert hij onvervaard de (slechts in schijn bestaande) eenheid van de Arabische Liga op.

Gode zij dank werden wij echter gespaard voor een alles vernietigende wereldoorlog, maar dat was niet dank zij de ontwapeningsconferentie van zeventien landen, die dit voorjaar in Genève begon. Er is wel (weer) veel gepraat over ontwapening, maar men kwam ook nu weer niet tot enig concreet resultaat. Amerika hervatte de atoomproeven en de Sowjet-Unie wilde hierbij uiteraard niet achterblijven, zodat deze wedloop weer begonnen is.

En dan de ruimtevaart. De Russen haalden de grootste stunt uit door twee bemande ruimteschepen dagenlang in het heelal te laten cirkelen. De één draaide 64 keer, de ander 48 maal om de aarde en terecht was heel de wereld vol bewondering voor deze grote technische prestatie. De Amerikanen deden het met zes omwentelingen wat kalmer aan, maar zij lanceerden de kunstmaan Telstar, waardoor een tele-communicatie tussen de werelddelen tot stand kwam en bovendien stuurden zij een raket naar de planeet Venus, die op onvoorstelbare afstand van ons verwijderd is.

Teruggekeerd naar moeder aarde, denken we dan aan Frankrijk, dat na zeven jaren van bloedige strijd Algerije de zelfstandigheid gaf. Hiertegen kwam het geheime leger OAS in actie met een afgrijselijke terreur, maar De Gaulle won ten slotte toch het pleit. Direct na de 1e juli ontstond er echter al twist en tweedracht tussen de leiders van de Algerijnse vrijheidsstrijd. In het oude moederland kan president De Gaulle zich haast als onbepaald heerser beschouwen. Het volk keurde meermalen bij referendum zijn politiek goed en bij de laatste parlementsverkiezingen kreeg bovendien zijn partij de meerderheid. De parlementaire democratie is nu in Frankrijk praktisch om hals gebracht; in tegenstelling tot West-Duitsland, waar De Gaulle's oude vriend en medestander Adenauer heel wat meer moeite had met het regeren. De „Spiegel-affaire” bracht er veel beroering!

Engeland deed een vergeefse poging tot aansluiting bij de Euromarkt, waartegen vooral de Gemenebest-landen nogal wat bezwaren hadden. Er zijn echter veel plooiën glad gestreken en het ziet er wel naar uit dat Engeland binnen afzienbare tijd tot de EEG zal behoren.

Zo is er in 1962 veel gebeurd op deze wereld, veel meer dan hier slechts terloops kon worden aangestipt. Het was weer een bewogen jaar met veel spanningen, die de mensheid benauwden en bangstten. Maar ook dit was „een jaar onzes Heren”. Hij regeert, Hij stuurt de wereld naar Zijn doel. En gelukkig is de mens, die zeker weet dat Zijn plannen nooit falen. Met Hem durven wij, vertrouwend, straks het nieuwe jaar in te gaan.